شهامت

سونامی کشت زعفران؟

گزارش تحلیلی شهرآرا از توسعه کشت زعفران بدون برنامه‌ریزی برای توسعه صادرات

عکس: رسول کارگر | شهرآرا

«نمی‌دانم.» پاسخ پیرمرد کشاورز به چرایی کشت زعفران بود در برنامه‌ای تلویزیونی. پیرمرد که روستایش در استان گلستان واقع است، می‌گفت چند سالی می‌شود به کاشت زعفران روی آورده است اما با تمام هزینه‌هایی که برای کاشت، برداشت و خشک کردن آن می‌پردازد، سودش سال‌به‌سال دارد کمتر می‌شود.

از یک پیرمرد روستایی که فقط وصف سودآوری زعفران را شنیده و بر همین اساس به جای کاشت محصولات بومی استان خود به زعفران‌کاری روی آورده است انتظار نمی‌رود تحلیل بازار داخلی و جهانی زعفران را بداند، اما آیا متولیان بخش کشاورزی هم زنگ هشدار اشباع بازار را نشنیده‌اند و از روند بی‌توقف افزایش کشت زعفران بی‌خبرند؟

شتاب بدون ترمز

سال ۹۸ به انتهای فصل سوم نزدیک می‌شود و آمارنامه وزارت جهاد کشاورزی هنوز داده‌های پارسال را بارگذاری نکرده است. بر اساس آمارهای این پایگاه که تازه‌ترین آن به سال ۹۶ برمی‌گردد، سطح زیر کشت زعفران از ۷۳ هزار هکتار در سال ۹۰، با رشد ۴۸ درصد، به ۱۰۸ هزار هکتار در سال ۹۶ رسیده است. میزان تولید نیز در بازه زمانی یادشده رشدی مشابه را تجربه، و از ۲۵۴ تن به ۳۷۶ تن افزایش پیدا کرده است. همچنین بررسی جلد سوم این آمارنامه در سال‌های ۹۱، ۹۴ و ۹۶ نشان می‌دهد تعداد استان‌های درگیر با کاشت زعفران به‌ترتیب ۲۱، ۲۵ و ۳۲ بوده است.

آیا رشد تولید در سال‌های ۹۷ و ۹۸ متوقف شده است؟ هیچ داده‌ای برای دادن پاسخ مثبت به این سؤال وجود ندارد. تمام آمارهای رسمی و غیررسمی موجود، روند فزاینده تولید زعفران را نشانه گرفته است که فقط به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود.

برآورد پانصدتنی وزیر جهاد کشاورزی پیش از آغاز فصل برداشت زعفران را اضافه کنید به صحبت‌های اخیر معاون باغبانی وزیر که با صراحت اعلام کرد: شیب سطح زیر کشت زعفران بسیار پرشتاب و افزایش آن سالانه ۵۰۰۰هکتار است.

هاشم نقیبی، معاون باغبانی جهاد کشاورزی خراسان رضوی، نیز به شهرآرا می‌گوید امسال ۳۰۰۰ هکتار به اراضی زیر کشت زعفران در خراسان‌رضوی اضافه شده است.

خبرهایی که از استان‌های مختلف منتشر می‌شود حمایت مسئولان جهاد کشاورزی استان‌های یادشده در قبال توسعه کشت زعفران را نشان می‌دهد که تقریبا ناممکن است این سیاست‌ها بدون اطلاع وزارتخانه متبوع باشد.

اگر با کشت زعفران سر و کار دارید، حتما می‌دانید که یکی دو سال طول می‌کشد تا زمین زعفران به حداکثر بازدهی خود برسد. این افزایش تولید در حالی است که خبری دال بر برنامه‌ریزی کلان برای افزایش صادرات زعفران، شکار بازارهای جدید و مواردی این‌چنین، در دست نیست. نه‌فقط خبری نیست بلکه مشکلات ریز و درشت صادرکنندگان زعفران، بارها سوژه گزارش‌های همین صفحه شده است.

حسین شیرزاد، رئیس هیئت مدیره سازمان تعاون روستایی کشور، اوایل همین ماه از به صدا درآمدن زنگ خطر شکست بازار و عرضه مازاد زعفران خبر داد. آیا بعد از تولید نامتعادل صیفی‌جات و سونامی گوجه‌فرنگی که تابستان امسال رخ داد باید منتظر شکست قیمت‌ها در بازار این محصول راهبردی و ارزآور باشیم؟

مازاد است یا نه؟

افزایش تولید زعفران را کسی منکر نیست. با وجود این، در مازاد بودنِ آن حرف و حدیث وجود دارد. معاون امور باغبانی جهاد کشاورزی خراسان رضوی در صحت رقم‌های چنده‌میلیون‌تنی زعفران که صادرکنندگان کشور می‌گویند از تولید پارسال در انبارها مانده است، اظهار تردید می‌کند.

نقیبی می‌گوید: نمی‌دانم این آمارها را از کجا می‌آورند. پارسال ۴۰۴ تن تولید زعفران در کشور بود که ۲۸۲ تن آن صادر شد. ۸۰ تن مصرف سرانه مردم است. برآورد قاچاق زعفران بر اساس آنچه صادرکنندگان می‌گویند، چیزی بین ۲۰ تا ۳۰ تن است. اگر همان ۳۰ تن را در نظر بگیریم، سرجمع این‌ها می‌شود حدود ۳۹۰ تن. آنچه می‌ماند، حدود ۱۲ تن و با احتساب موجودی انبارها، بیست سی تن است، نه رقم‌های بیشتری که مطرح می‌شود.

در مقابل، نایب‌رئیس شورای ملی زعفران تشکیک یادشده را این‌طور پاسخ می‌دهد: دوستان جهاد مازاد تولید زعفران را قبول ندارند چون اطلاعات ندارند. کسی که موجودی زعفران دارد نمی‌رود به جهاد کشاورزی خبر دهد. اگر می‌گوییم مازاد تولید داریم، بر اساس داده‌هایی است که مستقیم از کشاورزان می‌گیریم. از وضعیت سی چهل واحد بسته‌بندی و صادراتی بزرگ زعفران در کشور نیز اطلاع داریم. البته افراد دیگری هم هستند که به ما مراجعه می‌کنند. همین الان سراغ دارم فردی را که پارسال به امید سود، یک تن زعفران خریده و نتوانسته است بفروشد. غلامرضا میری ادامه می‌دهد: از سال‌ها پیش به وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی در دولت‌های وقت درباره توسعه کشت و کوچ زعفران به استان‌های دیگر هشدار دادیم اما توجه نکردند و رسیده‌ایم به امروز که زعفران تولیدشده معضل شود.

واقعیت ندارد

چرا باید این‌طور باشد و آینده‌ای خاکستری برای طلای سرخ ترسیم شود؟ معاون جهاد کشاورزی استان هم از وضعیت کنونی راضی به نظر نمی‌رسد. او می‌گوید: آمده‌اند بر خلاف واقعیت، زعفران را محصولی کم‌آب‌طلب مطرح کرده‌اند در حالی که این طور نیست و هر محصولی به‌تناسب به آب نیاز دارد. استانداری‌های استان‌های مختلف از توسعه کشت زعفران حمایت می‌کنند. کنترل این قضیه در اختیار ما نیست. ما اخطار دادیم و با خود وزارت کشور و استانداری‌های مربوط مکاتبه کردیم که این رویه درستی نیست.

از او می‌پرسیم در خراسان رضوی با چه الگویی سه‌هزارهکتار سطح زیر کشت افزایش یافته است؟ نقیبی می‌گوید: چه‌کار می‌توانیم بکنیم؟ اهرمی برای کنترل کشت وجود ندارد. الگوی کشت الزامات قانونی، حمایتی، هدایتی و نظارتی می‌خواهد. هم‌اکنون الزامی قانونی برای رعایت اصلاح الگوی کشت نداریم. وقتی الزام قانونی باشد، مسائل حمایتی هم تدارک دیده می‌شود. در این صورت، می‌شود به مردم گفت بیش از این نکارید که اگر بکارید ما فلان حمایت را از شما نمی‌کنیم.

او صحبت‌های خود را با توصیه تمام می‌کند، توصیه‌ای که تازگی ندارد و اگر قدرت اجرایی داشت، دست‌کم در خراسان رضوی توسعه کشت را متوقف می‌کرد. نقیبی از مردم می‌خواهد بیش از این زعفران نکارند و سطح زیر کشت خود را با آب، نیروی انسانی، وضعیت بازار و هزینه‌های تولید میزان کنند.

آیا باید بپذیریم که سیاست‌گذاری در مورد میزان کشت محصول راهبردی کشور به قشری سپرده شود که با تمام احترام، به گفته محمدعلی قنادزاده، رئیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی خراسان‌رضوی، میانگین سنی‌شان بیش از ۵۰ سال و میزان تحصیلات مرتبط دانشگاهی‌شان، کمتر از ۳ درصد است؟

پدر کفایت ندارد

«وزارت جهاد کشاورزی حکم پدر را برای بخش کشاورزی دارد. مسئله اینجاست که این پدر در نگاه فرزند، کفایت لازم را ندارد.» دکتر علیرضا سوهانی را به اظهار نظرهای بی‌تعارفش می‌شناسیم. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد معتقد است فقدان کفایت در وزارتخانه ناشی از نداشتن اختیارات لازم است و تعیین راهبرد برای میزان کشت زعفران مصداقی از یک واقعیت کلی است.

این مدرس کشاورزی مثال پدر و پسر را ادامه می‌دهد و می‌گوید: وقتی پدری برای فرزندش نقشه راه ترسیم نکند، فرزند نقشه راهش را از جایی دیگر می‌گیرد. کشاورزان ما هم شنیده‌اند کشت زعفران سودآور است؛ پس می‌کارند، در حالی که از سود سرشار برخی از انواع گیاهان دارویی و مشتری‌های پروپاقرص آن در کشورهای اطراف بی‌خبرند. شاید اگر خبر داشتند، دیگر گندم و جو هم نمی‌کاشتند. سوهانی درباره کم فایده بودن توصیه‌های ترویجی جهاد دست‌کم برای سطح زیر کشت زعفران اضافه می‌کند: کشاورز به توصیه‌های جهاد عمل نمی‌کند چون دلیلی نمی‌بیند. نه حمایتی وجود دارد که نگران قطع شدن آن باشد، نه اعتماد به اینکه این توصیه‌ها برایش پول می‌سازد. کشاورز نگران این است که اگر چیز دیگری بکارد، چطور آن را بفروشد. تجربه آمریکا در کنترل کشت پنبه نکته دیگری است که عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد این‌طور به آن اشاره می‌کند: در آمریکا فقط ۸ ایالت حق دارند پنبه بکارند. اگر ایالت دیگری بکارد، سال نخست، دولت پول آن را می‌دهد و جلو چشم کشاورز، مزرعه را زیر و رو می‌کند. سال دیگر، اگر تکرار کرد، ۸ برابر پولی که سال قبل دریافت کرده است جریمه‌می‌شود.

او با اشاره به تجربه آلمان پس از جنگ جهانی دوم در ایجاد حلقه‌های کشاورزی متشکل از تخصص‌های مختلف، بازرگانی را یکی از این حلقه‌ها برشمرد و راه نجات زعفران از تولید نامتعادل را تشکیل هلدینگ‌هایی دانست که تولید علمی، فرآوری، بسته‌بندی، بازاریابی و فروش حلقه‌های آن باشد.

روند افزایش کشت زعفران در خراسان رضوی

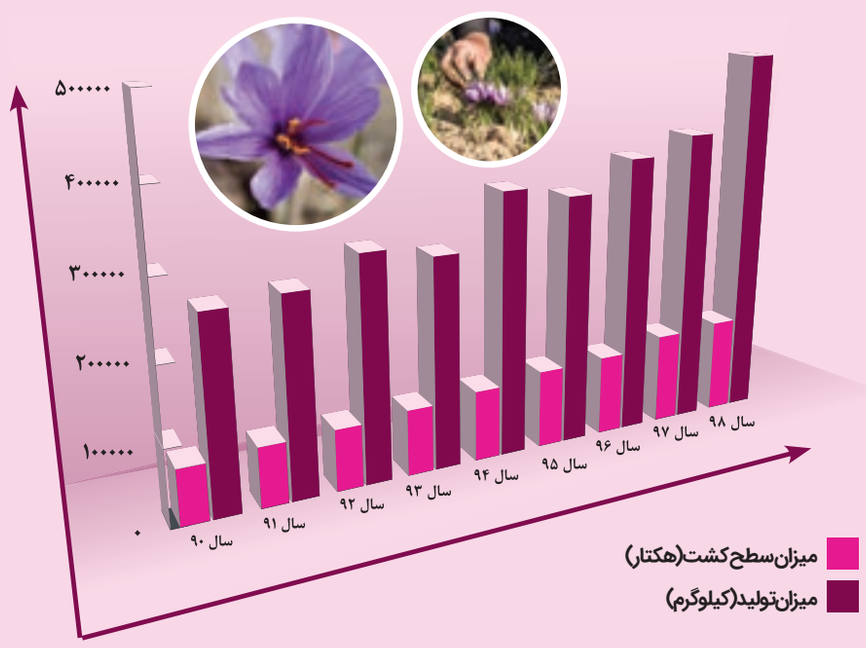

*مجموع سطح زیر کشت بارور و غیربارور
**منبع آمارها تا سال ۹۶، آمارنامه وزارت جهاد کشاورزی، سال ۹۷ نایب رئیس شورای ملی زعفران به نقل از ایرنا، سال ۹۸ اقتباس از برآورد معاون باغبانی وزیر جهاد کشاورزی به نقل از صدا و سیما

خبر

افزایش قیمت کالاهای اساسی پذیرفتنی نیست

افزایش قیمت بنزین نگرانی‌هایی درباره گرانی کالاهای اساسی ایجاد کرده است. با این حال، رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی در برنامه زنده «اشاره» مرکز صداوسیمای استان گفت: هیچ افزایش قیمتی در دستور کار وزارت صمت و ستاد تنظیم بازار برای کالاهای اساسی نیست. به گزارش روابط عمومی سازمان صنعت، معدن و تجارت، محمدرضا مس‌فروش اظهار کرد: با همکاری بسیج و بازرسان اصناف و سایر دستگاه‌های اجرایی، با تخلفات افزایش قیمت مقابله خواهیم کرد. وی تصریح کرد: از ابتدای سال جاری تاکنون ۹ طرح ویژه نظارتی در استان اجرا شده است و به طور کلی ۳۳۵ هزار مورد بازرسی از واحدهای اقتصادی استان صورت گرفته است. مس‌فروش تأکید کرد: اگر مردم در بازار شاهد برخی تخلفات اقتصادی نظیر گران‌فروشی، کم‌فروشی و ... بودند، مراتب را به شماره تلفن ۱۲۴ یا سامانه پیامکی ۳۰۰۰۸۱۲۴ اطلاع دهند.

خبر

اعتبار مشاغل خانگی استان، ۱۰ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان، تخصیص صفر

وام مشاغل خانگی در سال‌های اخیر به عنوان راهکار دولت برای ایجاد اشتغال در پیچ و خم‌های نظام بانکی گرفتار شده است. به گفته مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی، مانع‌تراشی بانک‌ها سبب شده است با وجود تخصیص کامل سهمیه ابلاغی ۱۰ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومانی مشاغل خانگی استان به بانک‌های عامل، تاکنون مبلغی تسهیلات پرداخت نشود. به گزارش ایسنا، محمد سنجری در نشستی درباره وضعیت عملکرد مشاغل خانگی بیان کرد: از ابتدای امسال تاکنون ۹۷۹ مجوز صادر شده که ۵۸۰ مورد آن مربوط به مشاغل خانگی مستقل و ۳۹۹ مورد آن مربوط به مشاغل خانگی پشتیبان است. همچنین از ابتدای امسال تاکنون ۲ میلیارد و ۶۸۴ میلیارد تومان تسهیلات پرداخت شده که به ایجاد اشتغال برای ۷۰۹ نفر منجر شده است. وی در خصوص اعتبارات اشتغال‌زا و عملکرد استان درباره تبصره ۱۶ قانون بودجه تصریح کرد: تعداد طرح‌های معرفی‌شده به بانک از سوی کمیته امداد ۱۲۹۵ مورد و از سوی بهزیستی ۱۸۳۶ مورد بوده است. ۱۵۴ شغل در رابطه با بودجه کمیته امداد و ۵۳۳ مورد در رابطه با بودجه بهزیستی ایجاد خواهد شد. وی گفت: تاکنون ۶۵ هزار کارگر ساختمانی در استان بیمه تأمین اجتماعی شده‌اند و ۱۱ هزار نفر در سامانه به عنوان متقاضی ثبت‌نام کرده‌اند که پس از تأیید انجمن صنفی مربوط، تحت پوشش قرار می‌گیرند. رئیس کانون کارآفرینان استان نیز گفت: ایجاد یک شغل در شرایط کنونی برابر با ایجاد ۱۰ شغل در شرایط عادی است. محمدحسین روشنک اظهار کرد: باید این موضوع را پذیرفت که در شرایط جنگ اقتصادی قرار داریم و ایجاد اشتغال، تأمین اعتبار و بودجه در حوزه کارآفرینی با مشکل مواجه است. با توجه به این شرایط، آمارها نشان می‌دهد خراسان رضوی در این زمینه به موفقیت‌های چشمگیری دست یافته است. عبدا... یزدان‌بخش، رئیس کانونی عالی کارآفرینان استان، نیز اظهار کرد: هم‌اکنون با توجه به شرایط تحریم، به این نتیجه رسیده‌ایم که قطعات خودرو مورد نیاز را خودمان در داخل طراحی کنیم.

دیگه چه خبر؟

فهرست ۱۸ میلیون خانوار جمع‌بندی شده، منابع مورد نیاز نیز تأمین شده و در اختیار خزانه قرار گرفته است. پس از تصویب در دولت پرداخت خواهد شد. با توجه به اینکه هنوز میزان منابع مورد نیاز از محل فروش بنزین با قیمت‌های جدید تأمین نشده، این منابع به صورت تنخواه از وزارت نفت تأمین شده است تا در آینده با فروش بنزین جایگزین شود.

حمید پورمحمدی، معاون سازمان برنامه و بودجه: از یارانه بنزین، دهک اول در مقایسه با دهک دهم، ۲۳ برابر بیشتر برخوردار می‌شود. بنابراین بسیاری معتقد بودند یارانه باید عادلانه توزیع شود. بر اساس الگوهای اقتصادی، تورم ناشی از افزایش قیمت بنزین بر سطح عمومی قیمت‌ها حدود ۲ درصد محاسبه شده است.

کریم یاوری، مدیرکل بیمه بیکاری وزارت کار: تعداد کل مقرری‌بگیران بیمه بیکاری در شهریورماه حدود ۲۶۳ هزار نفر بود. این تعداد در مهرماه به حدود ۲۵۵ هزار نفر، معادل ۳ درصد، کاهش یافته است. کارگرانی که بدون اراده از کار بیکار شوند، اگر مجرد باشند، دست‌کم ۶ ماه و حداکثر ۳۶ ماه، و اگر متأهل باشند، دست‌کم ۱۲ ماه و حداکثر ۵۰ ماه مقرری بیمه بیکاری دریافت می‌کنند.

حسین مدرس خیابان، قائم‌مقام وزیر صمت در امور بازرگانی: هر گونه افزایش قیمت به بهانه تغییر نرخ بنزین در بازار رصد می‌شود و ۴۰۰۰ بازرس از سازمان حمایت و اتاق اصناف در سطح کشور روزانه ۳۰ هزار مورد بازرسی میدانی برای کنترل قیمت‌ها انجام خواهند داد.

بانک مرکزی بخشنامه دریافت نکردن کپی تصویر شناسنامه و کارت ملی از مشتریان را به بانک‌ها ابلاغ کرد. از این به بعد، بانک‌ها مشخصات هویتی اعلام‌شده از سوی شخص حقیقی را با اصل مدارک تطبیق می‌دهند و پس از احراز هویت و استعلام برخط از سازمان ثبت احوال کشور، کد رهگیری تأیید دریافت می‌کنند. نگهداری کد رهگیری معتبر در پرونده ارباب رجوع قابل استناد است.

۲شنبه بازار ارزاق عمومی

پنیر ۴۰۰ گرمی ۸۵۰۰ تومان
گوجه فرنگی ۴۵۰۰ تومان
روغن مایع ۷۴۵۰ تومان
گوشت گوسفندی لاشه ۶۴۰۰۰ تومان
گوشت گوساله بدون چربی ۷۵۰۰۰ تومان
پیاز ۲۳۰۰ تومان
سیب‌زمینی ۳۰۰۰ تومان